

Op Koers 2024 – 2028 SPLIJ+
Meerjarenbeleidsplan

Op Koers 2024 – 2028 SPLIJ+ - Meerjarenbeleidsplan

‘Op koers blijven’ is wat de Stichting Particuliere Landschapsdiensten IJsseldelta + (SPLIJ+) de komende jaren wil doen. In de statuten van de stichting staan de doelstellingen helder geformuleerd, waardoor koers houden eenvoudig lijkt. In de dagelijkse praktijk blijkt echter dat er vaak keuzes gemaakt moeten worden, omdat de wereld om ons heen verandert en continue van ons vraagt ‘wat nu te doen’. Die wereld om ons heen bestaat uiteraard uit het landschap van de IJsseldelta, waar veel partijen en personen zich om bekommeren, maar waar ook velen de unieke waarde nog niet (willen) zien. Overheden, gebiedspartijen, ondernemers en inwoners maken er plannen voor, alsof het landschap van hen is, terwijl het landschap bij uitstek van ons allemaal is. Het legt direct het dilemma en de uitdaging bloot van het speelveld waarin we ons als stichting begeven.

Om te voldoen aan onze doelstelling en onze bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het landschap is een kortjarig koersplan nodig om bij te dragen aan onze langjarige tijdshorizon. Wat we vandaag doen is van belang voor de komende tientallen jaren. Met die insteek is de stichting vanaf 2011 actief in het langjarig landschaps- en weidevogelbeheer. En daar gaan we zeker nog 30 jaar mee door. Hoe we de komende jaren van langjarige meerwaarde kunnen zijn, hebben we verwoord in dit koersplan 2024-2028.

Evaluatie

De afgelopen jaren hebben in het teken gestaan van het ‘waarom, wie en wat’. Waarom zetten we ons in voor het landschap, wie zijn onze doelgroepen en wat kunnen we als stichting bijdragen waren invalshoeken die onze inzet vormgaven. Nog altijd is deze kapstok heel bruikbaar, aangevuld met nieuwe inzichten door veranderende

omstandigheden. Een interne evaluatie in het bestuur en een evaluatie met de vertegenwoordigers van de drie gemeenten, het waterschap en provincie bracht het volgende op:

- De naamsbekendheid van de SPLIJ+ is te gering
- Blijf doen waar je goed in bent, namelijk het langjarig beheer
- Verbreding van het werkterrein kan een aanvulling zijn, mits het langjarig karakter dit versterkt
- Blijf vasthouden aan en investeren in het enthousiasme onder contractanten, de landschapsbeheerders
- Maak werk van een 3^e geldstroom, naast de bijdragen van gemeenten en provincie

Ons langjarig karakter is nadrukkelijk genoemd als onze kracht, als onze toegevoegde waarde bij de versterking van de kwaliteit van het landschap. Het is evident dat we van nog grotere waarde zijn als meer partijen en inwoners ons kennen, zodat we onze kracht ook optimaal kunnen benutten. De kern van het koersplan voor de komende jaren zal dan ook ‘delen’ zijn.

Delen

Het Koersplan 2024-2028 staat in het teken van ‘delen’. Wij hebben als stichting een prachtig *verhaal* over de IJsseldelta te delen. Er valt veel te delen over *kennis* rondom het beheer van landschapselementen, we hebben een opgave om ons als stichting meer bekend te maken, of wel om te delen *wie we zijn*. Tenslotte delen we ook in een andere context de *fysieke buitenruimte*, de IJsseldelta met veel druk op de ruimte.

Delen van het verhaal van de IJsseldelta

Om mensen enthousiast te krijgen voor de IJsseldelta is het delen van het verhaal essentieel. Als je het verhaal van Mastenbroek, van Kamperveen, of Zwartewatersklooster en Windesheim niet kent, dan heeft het gebied weinig betekenis. Dan lijkt het een alledaags landschap, terwijl het kennen van de geschiedenis en de daaruit voorkomende bijzondere verschijningsvorm het juist zoveel interessanter en mooier maakt. Het vormt de onderlegger onder het langjarig beheer en het is de reden waarom het nodig is om de verschillende landschappen onderscheidend te laten blijven en zo hun specifieke potentieel te benutten.

De stichting heeft het verhaal van het landschap, van de IJsseldelta, de afgelopen jaren uitgedragen voor een breed publiek. Het boekje over de knotwilgen is daar een prachtig voorbeeld van, samen met kleinere artikelen en verhalen in onze nieuwsbrieven en op onze site. Het ligt in de ambitie van de stichting om meer focus te hebben op het delen van verhalen, klein en groot. Een voorbeeld hiervan is het verhaal van de grootste natuurramp die zich in de negentiende eeuw heeft voorgedaan, de watersnoodramp van 1825. Ook de IJsseldelta bleef niet gespaard en de kolken langs dijken zijn relictten van dijkdoorbraken door de eeuwen heen, waaronder ook in 1825. Het zijn typerende elementen die bij deze Delta horen wat het meer dan de moeite maakt om de verhalen hierover te delen. Maar ook eendenkooien, grienden, hoogstamboomgaarden en andere landschapselementen kunnen we in de schijnwerpers zetten.

Delen van kennis over beheer

Uit de evaluatie kwam onder andere naar voren om oog te blijven houden voor ons kerngroep van landschapsbeheerder, ofwel onze ‘contractanten’. Zij vormen immers de basis onder onze stichting, zij doen het jaarlijkse onderhoudswerk en dragen zo bij aan de kwaliteit van het IJssellandschap. Onder de noemer ‘blijf doen waar je goed in bent’ is deze groep van essentieel belang voor de stichting. Het zijn er inmiddels meer dan honderd! We blijven hen ondersteunen door het delen van kennis over het beheer van landschapselementen, via het aanbieden van cursussen en het organiseren van een jaarlijkse landschapsmiddag met ontmoeting, het verkennen van een stukje IJsseldelta en gezelligheid. Ten aanzien van het delen van kennis hebben we geen grote ambitie om ons aanbod hierin groter te maken. Het stabiel continueren van wat we op dit vlak doen, levert kwaliteit op voor het landschap, ook als de opkomst/deelname bij cursussen en bijeenkomsten soms wat tegenvalt. Maar juist hier geldt dat kwaliteit boven kwantiteit gaat.

Delen van wie wij zijn

Wie of wat is nu de SPLIJ+ ofwel de Stichting Particuliere Landschapsdiensten IJsseldelta +. Wat is de achtergrond, wat doet de stichting, wat is het verschil met andere ‘groene’ partijen... Het zijn vragen die we vaak horen, zowel vanuit overheden, gebiedspartijen en particulieren. Is het bescheidenheid om op de achtergrond te blijven, is het een gebrek aan focus en tijd geweest om meer aan naamsbekendheid te werken? ‘Het draait niet om ons’, terwijl als ‘ons’ goed functioneert, het landschap en haar beheerders er veel baat bij kunnen hebben. Wij hebben als stichting dan ook de ambitie om de komende jaren meer aan onze naamsbekendheid te werken door het bereik van onze nieuwsbrief en social media te vergroten. Het zenden van ons verhaal als stichting dient echter aangevuld te worden met

echt contact, met goede gesprekken over het landschap en het beheer. Naast een jaarlijkse contractantenmiddag zetten we in op een jaarlijkse netwerk- en vakmiddag met vertegenwoordigers van overheden en gebiedspartijen die betrokken zijn bij het landschap en het beheer ervan. Een vakmiddag om kansen en dilemma's te bespreken, om nieuwe samenwerkingen te smeden en het belang van langjarig beheer te blijven nadrukken. We starten hiermee in 2025, een jaar voor ons 15-jarig bestaan.

Delen van de fysieke buitenruimte

De IJsseldelta ontsnapt ook niet aan de strijd om de ruimte. Er is ruimte nodig voor de landbouw, voor natuur, industrie, infrastructuur, waterveiligheid, wonen, recreëren en meer. En dat alles vindt plaats in wat we het landschap noemen. Het is van niemand, maar toch ook van ons allemaal. In dat speelveld begeven wij ons als stichting. Wij vragen aandacht voor het landschap en in het bijzonder voor landschapselementen, maar altijd in de wetenschap dat wij een van de spelers zijn die wensen en ambities hebben. In het kader van het invullen van weidevogelcompensaties hebben wij ons volgend opgesteld ten aanzien van de ruimtevraag. Om onze toegevoegde waarde voor de buitenruimte en gebiedspartijen groter te maken, zullen we ons werkveld moeten verbreden. Denk daarbij aan het versterken van streekeigen beplanting op (agrarische) erven, aan het verbinden van het landschap met dorpen en buurten, aan het toevoegen van landschappelijke kwaliteit bij ruimtelijke projecten en meer. De jaarlijkse vakmiddag sluit hierop aan, maar ook ons lidmaatschap van de Gebiedscoöperatie IJsseldelta kan ons toegang geven tot nieuwe netwerken en projecten. De wens om een verkenning uit te voeren naar onze inzet voor recreatie en cultuurhistorie (geel en rood in ons logo) krijgt hierdoor, mits er een langjarig karakter aan vast zit, ook betekenis.

Bij het delen van de fysieke buitenruimte, kunnen we als stichting niet om het samenwerken met andere partijen heen. De als vanouds goede contacten met het Landschapsfonds Enschede, Stichting Kostbaar Salland en de Stichting Groen Blauwe Diensten blijven we dan ook voortzetten. Samen bestrijken we heel Overijssel als het gaat om langjarig beheer, het gaat immers niet alleen om de IJsseldelta.

Als onderdeel van de verkenning voor één loket voor het aanbieden van ecosysteemdiensten in Noordwest Overijssel blijven we kleine stappen zetten om het voor de eigenaren van gronden en landschapselementen eenvoudiger te maken bij welke partij ze welke diensten kunnen afnemen. Te vaak klinkt nu nog het geluid bij bijvoorbeeld agrariërs dat er een wirwar is aan regelingen, zonder een helder overzicht. Het zetten van de kleine stappen voor het realiseren van één loket, doen we in samenwerking met de Stichting Groen Blauwe Diensten en het Collectief Noordwest Overijssel. We hebben hier een mede initiërende rol in wat tot uiting gaat komen in het creëren van een eerste overzicht, al dan niet via een gezamenlijke website, van het totale aanbod aan regelingen van de genoemde partijen.

Wat we als stichting op afstand volgen zijn de ontwikkelingen rondom het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) van de Provincie Overijssel. Hoe de uitvoering hiervan gestalte krijgt, is nog ongewis en mede afhankelijk van keuzes die het Rijk maakt. Of er voor ons een rol ligt in de uitvoering kan op dit moment (2024) niet ingeschat worden. Ingeval er meer dan nu ingezet wordt op langjarige contracten voor het beheer van het landschap, dan is de SPLIJ+ bereid en voldoende toegerust door onze jarenlange ervaring hier uitvoering aan te geven. Het feit dat langjarig beheer meer ingebed lijkt te raken met het opzetten van een fonds, stemt ons hoopvol.

Samengevat zetten we als stichting de komende 5 jaren in op:

- Het delen van verhalen, zowel offline als online en ‘in het veld’. In 2025 zetten we kolken centraal, als belangrijke landschapselementen en verwijzend naar de watersnoodramp van 1825, in 2025 tweehonderd jaar geleden.
- We continueren het delen van kennis over het beheer van landschapselementen en de ontmoeting met onze landschapsbeheerders.
- We vergroten het bereik van onze nieuwsbrieven en -items en introduceren een jaarlijkse vakmiddag voor overheden en gebiedspartijen.
- We verkennen onze meerwaarde ten aanzien van andersoortige projecten die eveneens bijdragen aan de kwaliteit van het landschap, aan recreatiemogelijkheden en aan cultuurhistorie. De kansen die zich voordoen, werken we uit naar concrete projectvoorstellen, geschikt voor uitvoering.

Organisatie

Vanaf de oprichting van de stichting tot en met 2023 bestaat de kern van de organisatie uit 5 bestuursleden (onbezoldigd) en 1 betaalde kracht voor 4 uur per week, op basis van 46 werkweken per jaar. In de afgelopen jaren heeft deze samenstelling van de organisatie geleid tot de resultaten die geboekt zijn. Bestuurlijk werk, contractbeheer, communicatie en kleinschalige losse activiteiten konden uitgevoerd en georganiseerd worden. Voor de komende 5 jaar zal deze inzet benodigd en voldoende zijn om de stichting stabiel te kunnen laten functioneren. Uitvoering geven aan grotere ambities, zoals het aanboren van nieuwe projecten of het vergroten van onze rol bij het landschapsbeheer, kan met de huidige beschikbare inzet in tijd niet verwezenlijkt worden. In 2025 is het een goed moment om tegen de helft van de looptijd van de eerste ronde langjarige contracten een

keuze te maken tussen enerzijds consolideren van wat er staat en dit kwalitatief op orde houden, anderzijds een groeiambitie neerleggen en de organisatie hierop aan te passen. Het is geen keuze tussen 'goed of fout', het is een keuze tussen een passend ambitieniveau, zonder dat de kwaliteit van het huidige functioneren hieronder leidt.

Samenwerking

In de komende jaren kunnen we de samenwerking met onze huidige samenwerkingspartners voorzetten. Het betreft de samenwerking met overheidspartijen als de gemeenten Kampen, Zwartewaterland en Zwolle, met de provincie Overijssel en het Waterschap Drents Overijsselse Delta. Ten aanzien van gebiedspartijen werken we nu samen met de ANV Camperland, met de Stichting Groen Blauwe Diensten Overijssel, Gebiedscoöperatie IJsseldelta en met Landschap Overijssel. Deze samenwerking zal gecontinueerd worden.

In de afgelopen periode heeft er een verkenning plaatsgevonden rondom het formeren van één loket voor ecosysteemdiensten in Noordwest Overijssel. Wij zijn als SPLIJ+ nauw betrokken geweest bij die verkenning en zijn bereid om hierin een verder stap te zetten naar een bescheiden eerste samenwerking tussen het Agrarische Collectief Noordwest Overijssel en de Stichting Groen Blauwe Diensten Overijssel. Of het tot een structurele samenwerking komt in welke vorm dat ook, zal zich in 2024-2025 moeten uitwijzen.

Financiën

De Stichting Particuliere Landschapsdiensten IJsseldelta + drijft voor het overgrote deel op overheidsfinanciering. Bijdragen van gemeenten, provincie en waterschap zijn in het landschapsfonds gestort en middels beheercontracten gelabeld aan ruim 100 deelnemers. Er vindt jaarlijks monitoring plaats van het landschapsbeheer om meetbare resultaten

aan te kunnen tonen. In 2023 is het ons ook gelukt om andere vormen van financiering te ontvangen, vanuit fondsen en een zorginstelling. Dit is een vorm van financiering (de 3^e geldstroom) die we willen continueren en willen uitbreiden, wat in alle bescheidenheid het draagvlak onder ons werk vergroot en ons in geringe mate minder afhankelijk maakt van overheidsfinanciering. Het sluit ook aan bij de ambitie om ons werkveld te verbreden wat meer projectmatig werken met zich zal meebrengen.

Tot slot

Resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst, maar in geval van onze stichting vormen ze wél de essentiële draagkracht voor de toekomst. Met in totaal 113 deelnemers aan de Groen Blauwe Diensten, 7 voor langjarig weidevogelbeheer en 6 voor de bloemrijke randen hebben we een stevige basis gelegd onder het langjarig landschapsbeheer. Wij nemen als stichting daarin onze verantwoordelijkheid door naast de bijbehorende jaarlijkse financiële verplichting in de vorm van een beheervergoeding, aandacht te besteden aan het verhaal van het landschap en het delen van kennis over het beheer. Het meerjarenbeleidsplan 'Op koers 2024-2028' helpt ons daarbij, in samenwerking met overheden, gebiedspartijen en uiteraard onze deelnemers die hart hebben voor de IJsseldelta.

Colofon

Op koers 2024-2028 – meerjarenbeleidsplan

www.splij.nl

X - @SPLIJsseldelta

